

Ügyszám: IV/00942/2015

Első irat érkezett:2015.04.02

Az ügy tárgya: a bírák jogállásáról és javadalmazásáról szóló 2011. évi CLXII. törvény 104/A. §-a, a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 103. § (1) bek. e) pontja, a Szolgálati Bíróságok Ügyrendje 10. § (4) bek. 2. bekezdése, valamint a Bírák Etikai Kódexe 6. cikk 5. pontja elleni alkotmányjogi panasz (Szolgálati Bíróságok Ügyrendje, Bírák Etikai Kódexe)

Eljárás típusa: Alkotmányjogi panasz (Abtv. 26. § (2) bekezdés)

Indítványozók típusa: érintett magánszemély vagy szervezet

Előadó alkotmánybíró: Juhász Imre Dr.

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény 103. § (1) bekezdés e) pontja, a bírák jogállásáról és javadalmazásáról szóló 2011. évi CLXII. törvény 104/A. §-a, a 99/2014. (VII. 22.) OBH határozattal jóváhagyott Szolgálati Bíróságok Ügyrendje 10. § (4) bekezdésének második mondata, valamint a 131/2014. (XI. 10.) OBH határozattal jóváhagyott Bírói Etikai Kódex 6. cikk 5. pontja alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

[1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (2) bekezdésére alapozva alkotmányjogi panaszt terjesztett elő, amelyben kérte a Szolgálati Bíróságok Ügyrendje [a Budapest területén működő ítélőtábla mellett eljáró elsőfokú szolgálati bíróság és a Kúria mellett eljáró másodfokú szolgálati bíróság bíráinak 2014. július 4. napján elfogadott, az Országos Bírói Tanács OBH 99/2014. (VII. 22.) számú határozatával jóváhagyott és a szolgálati bíróságok 2014. november 14. napján tartott együttes ülése által módosított, és egységes szerkezetbe foglalt ügyrendje; a továbbiakban: SZBÜ] 10. § (4) bekezdésének második mondata, valamint az Országos Bírói Tanács (a továbbiakban: OBH) 131/2014. (XI. 10.) OBH számú határozatával elfogadott Bírói Etikai Kódex (a továbbiakban: Bírói Etikai Kódex) 6. cikk 5. pontja

alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Az SZBÜ 10. § (4) bekezdése sérelmezett rendelkezése szerint a megtagadó határozat ellen a fegyelmi eljárás kezdeményezője a kézhezvételtől számított tizenöt napon belül, a felfüggesztésről hozott határozat ellen pedig az eljárás alá vont bíró, illetve az eljárás kezdeményezője a határozat kézbesítésétől számított nyolc napon belül fellebbezhetnek. Az indítványozó álláspontja szerint ez a rendelkezés sérti az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdésében biztosított bírói függetlenséget. [2] A Bírói Etikai Kódex 6. cikk 5. pontja kimondja, hogy a bíró tartózkodik minden olyan megnyilvánulástól, melyek a munkatársait érintően kötelezettségszegésre, politikai vagy egyéb érdekeket kiszolgáló ítélezésre utalnak. Az indítványozó úgy vélte, hogy ez a szabály sérti a véleménynyilvánításhoz való jogát, és a bírói függetlenséget is, álláspontja szerint ugyanis a bíróságok tekintélyét, a beléjük vetett közbizalmat, tágabb értelemben a közérdeket épp az szolgálja, ha a bírói visszaéléseket feltárják és szankcionálják, nem pedig elhallgatják és büntetlenül hagyják.

[3] Az Alkotmánybíróság főtitkára 2015. április 29-én kelt levelében felhívta az indítványozó figyelmét arra, hogy a Bírói Etikai Kódex nem minősül sem közjogi szervezetszabályozó eszköznek, sem olyan közvetlenül alkalmazandó/hatályosuló normának, amely az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti eljárás hatálya alá esne, illetve az alkotmánybírói eljárás megindítását lehetővé tenné.

[4] Az indítványozó válaszlevelében kifejtette, hogy álláspontja szerint mind a Bírói Etikai Kódex, mind az SZBÜ közjogi szervezetszabályozó eszköznek, azaz jogi normának minősül, így az Alkotmánybíróság hatásköre kiterjed vizsgálatukra. A Bírói Etikai Kódex megalkotására a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 103. §. § (1) bekezdésének *e*) pontja, az SZBÜ megalkotására pedig a bírák jogállásáról és javadalmazásáról szóló 2011. évi CLXII. törvény (a továbbiakban: Bjt.) 104/A. §-a alapján került sor, így egyértelműen törvényi felhatalmazás alapján hozott normákról van szó. Az indítványozó álláspontja szerint, ha egy norma jogi normaként funkcionál, akkor függetlenül attól, hogy a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Jat.) szerint normának minősül-e, azt normának kell tekinteni és az Alkotmánybíróság vizsgálhatja annak alkotmányosságát. Az indítványozó véleménye szerint ellenkező esetben felmerülhet az Alaptörvény jogforrásokra vonatkozó 7. cikkének [valójában T) cikkének] a sérelme, amely kimondja, hogy általánosan kötelező magatartási szabályt csak Alaptörvényben meghatározott jogalkotó szerv hozhat. Nem vitatható ugyanis – állítja az indítványozó –, hogy mind az SZBÜ, mind a Bírói Etikai Kódex általános magatartási szabályokat tartalmaz, így ha azokat OBT nem jogalkotó szervként alkotta meg, akkor megsértette az Alaptörvény 7. cikkét [T) cikkét] és emiatt kellene megsemmisíteni azokat. Ha ezt az érvelést sem fogadná el az Alkotmánybíróság, akkor az indítványozó szerint a Bírói Etikai Kódex másképp nem hatályosulhat, csak a Bszi. részeként, így e formában az vizsgálat tárgyát képezheti. Ugyanakkor az indítványozó kérte a Bszi. 103. § (1) bekezdés *e*) pontjának a megsemmisítését is, mivel úgy véli, hogy „törvény nem adhat felhatalmazást egy nem jogalkotó szervnek arra, hogy általános jelleggel

korlátozza egy formálisan jogi normának nem minősülő aktussal egy bírósági szervezet tagjainak alkotmányos jogait”.

[5] Az SZBÜ tekintetében az indítványozó – a fentiekén túl – előadta, hogy a bírói tisztség megszüntetésére csak sarkalatos törvényben meghatározott okból és eljárás keretében kerülhet sor. A szolgálati bíróságok eljárását tehát a Bjt.-ben kellett volna szabályozni, az nem adhatott volna felhatalmazást az SZBÜ megalkotására. Az indítványozó szerint így a Bjt. 104/A. §-a és az annak alapján kibocsátott SZBÜ is ellentétes az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdésével.

[6] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Ezért az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta, hogy az Abtv. 26. § (2) bekezdése alapján előterjesztett indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz előterjesztésére vonatkozó, törvényben meghatározott formai és tartalmi követelményeknek.

[7] 2.1. Az Abtv. 26. § (2) bekezdése abban az esetben teszi lehetővé alkotmányjogi panasz előterjesztését, ha az indítványozónak alaptörvény-ellenes jogszabály rendelkezésének alkalmazása vagy hatályosulása folytán közvetlenül, bírói döntés nélkül következett be a jogsérelem, és nincs a jogsérelem orvoslására szolgáló jogorvoslati eljárás, vagy a jogorvoslati lehetőségeit az indítványozó már kimerítette.

[8] A Bírói Etikai Kódexszel kapcsolatban az OBT a 2015.OBT.IX.A.1/19. számú levelében arról tájékoztatta az indítványozót, hogy az „Etikai Kódex megalkotásának célja, hogy a bírósági szervezet iránti közbizalom erősítése érdekében meghatározza a bírák által követendő erkölcsi normákat. Iránymutatásként fogalmazza meg a bírói hivatás etikai követelményeit, támogatást nyújt az etikai kockázatot rejtő magatartások megismerésében és védelmezi a hivatásukhoz méltó magatartást tanúsító bírákat.” Az OBT álláspontja szerint tehát a 131/2014. (XI. 10.) OBT határozat nem minősül jogi normának. Az Alkotmánybíróság osztja az OBT jogi álláspontját a Bírói Etikai Kódex normativitása tekintetében. Különös tekintettel arra, hogy az Alaptörvény T) cikke határozza meg a jogszabályok, a Jat. pedig a közjogi szervezetszabályozó eszközök körét. A sérelmezett Bírói Etikai Kódex azonban nem sorolható be sem a jogszabályok, sem a közjogi szervezetszabályozó eszközök körébe.

[9] A fentiek alapján az Alkotmánybíróság – figyelemmel az Abtv. 37. § (2) bekezdésére is – nem vizsgálhatja a Bírói Etikai Kódex alkotmányosságát, tekintettel arra, hogy mind az Alaptörvény, mind az Abtv. szerint az Alkotmánybíróság hatásköre csak a jogszabályok (közjogi szervezetszabályozó eszközök, jogegységi határozat) alkotmányossági vizsgálatára terjed ki.

[10] 2.2. Az indítványozó kérte a Bszi. 103. § (1) bekezdés e) pontja, a Bjt. 104/A. §-a és az SZBÜ 10. § (4) bekezdés második mondata alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését is. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az Abtv.

26. § (2) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszt a támadott jogszabályi rendelkezés hatálybalépésétől számított száznyolcvan napon belül lehet előterjeszteni. A Bszi. 103. § (1) bekezdésének *e*) pontját a 2013. évi CCXLIII. törvény 11. § (7) bekezdése iktatta be és 2014. január 1 napjától hatályos. A Bjt. 104/A. §-át a 2012. évi CXI. törvény 25. §-a iktatta be és 2012. július 17. napjától hatályos. Az SZBÜ-t 2014. július 4. napján fogadták el, és 27. § (3) bekezdés alapján az az OBT jóváhagyásának napján – azaz az OBT 99/2014. (VII. 22.) OBT számú határozatának elfogadásakor – 2014. július 22-én lépett hatályba. Az indítványozó indítványát 2015. április 1. napján tehát mindkét törvényi rendelkezés és az SZBÜ tekintetében is egyértelműen – a hatálybalépést követő 180 napon túl, tehát – elkésztetten terjesztette elő.

[11] Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy az indítvány fenti formai hiányossága okán további, az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó vizsgálatot nem folytatott le.

[12] Az Alkotmánybíróság a fentiekben kifejtett okok miatt az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *d*) és *h*) pontjai alapján visszautasította.

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Balsai István s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Kiss László s. k.,
alkotmánybíró